

Hledejme cesty, jak se posouvat kupředu a nevzdávejme se

18.12.2023 - | Vysoká škola chemicko-technologická v Praze

Můžete vypíchnout tři zásadní body, které se uskutečnily díky vašemu přispění a jste na ně nejvíce hrdý?

Založení Laboratoře medicínální chemie (prof. Brancalé). Děkuji velmi prof. Radkovi Cibulkovi. Společně jsme zvládli připravit a realizovat mezinárodní výběrové řízení. Podařilo se připravit zázemí pro laboratoř a pětiletý program podmínek fungování laboratoře. Po více jak roce jsou patrné jak výsledky výzkumu, tak aktivita v projektových výzvách a i podněty k širším tématům rozvoje školy.

Dále zvládnutí krizových situací, schopnost reagovat bezprostředně a flexibilně na neočekávané či nestandardní situace. Několik příkladů: Zvládli jsme turbulentní období Covidu-19 (vyjednávání s vnějšími aktéry, přechod na e-learning, režim kolejí, testování, virologický výzkum, pomoc společnosti, jak ze strany instituce, tak aktivitami především studentů). Pomáhali jsme rychle a efektivně na Ukrajině s výsledkem dlouhodobější meziuniverzitní spolupráce a osobních kontaktů mezi rektory. Rychle jsme reagovali na „energetickou krizi“, zvládli jsme problematiku okamžiky při přípravě projektu HR Award, či složité a v prvních fázích velmi proměnlivé téma Ústavu ekonomiky a managementu nebo jsme vyřešili velmi nepříjemné situace v oblasti BOZP. Racionálně jsme se vypořádali s oblastí „whistleblowingu“ či systémem podpory pro zajištění sociálního bezpečí na VŠCHT Praha.

Zatřetí bych vypíchl, že jsme rozšířili naše prostorové zázemí a došlo k vyřešení letitého problému ohledně pozemků a výstavby na Vítězném náměstí i několika dalších, poněkud postarších „kostlivců ve skříni“.

Nyní to otočme. Můžete jmenovat chyby, které jste udělal, a kdybyste měl možnost, neopakoval byste je?

Určitě nedůslednost při vyžadování splnění úkolů či zadání – nedotažení věci do konce. Mnohem více jsem měl dbát, aby zadání byla včetně termínů písemně resp. v zápisech z jednání. Byl jsem nadměrně důvěřivý a příliš jsem spoléhal na ústní sliby či přísliby.

Dále se mi nepodařilo přesvědčit fakultu o nutnosti změny ve studijních programech, především tzv. „společném základu“. Přemýšlím, zda a případně jakou jinou formou bylo možné docílit toho, co se zřejmě nyní blíží – revize „společného základu“ s cílem dosáhnout vyšší diverzity jednotlivých studijních programů, a tím jejich atraktivitu pro uchazeče, resp. jak docílit vyšší studijní úspěšnosti. Jsem přesvědčen, že jsme se mohli vyhnout míře problémů, které jsou aktuálně spojeny především s bakalářským studiem.

A do třetice mě zpětně mrzí příliš měkká personální politika.

V jakém stavu podle vás „odevzdáte“ univerzitu do rukou nového rektora?

Celkově jsem přesvědčen o tom, že VŠCHT Praha je v dobrém stavu a v řadě ohledů jsme se posunuli za 4 roky vpřed. Kromě tří bodů v první otázce je zde řada dalších momentů. Rozšířili jsme nabídku studijních programů, zvládli jsme pokrýt vysoké počty projektových žádostí do široké palety výzev, byli jsme mimořádně úspěšní v řadě projektových výzev, máme nové perspektivní výzkumné skupiny, držíme vysoký standard podpory mimostudijních aktivit studentů. Máme Erasmus-Mundus studijní

programy a řadu dalších mezinárodních spoluprací ve vzdělávání i výzkumu. Rozvinuli jsme aktivity v oblasti start-upů, spin-offů i šířeji spolupráci s průmyslovými partnery. Jsme zapojeni v Prague.bio a posilujeme „deep-tech“ kreativitu.

Nicméně jsou zde letité problémy vnější i vnitřní. Velký vnější faktor je podfinancování sektoru vysokého školství a to především v oblasti vzdělávání. Slabé stránky zopakují z mých odpovědí akademickému senátu před letošní volbou rektora: A) Roztříštěnost výuky a pracovišť, B) Nedostatek prostor, C) Malá ochota ke změnám (kromě krizových situací), D) Slabé vnímání mezinárodní i národní konkurence, E) Chybějící strategie: Udržitelnost, Open Science/Education (včetně moderních forem výuky). Je zde spousta práce do budoucna a přiznejme si, v mnoha případech jsme „brzdou“ my sami, naše setrvačnost, strach ze změn či neochota k nim, nedostatek sebereflexe a leckdy i podceňování druhých.

Jaké hlavní výzvy stojí před VŠCHT v dalších pěti letech?

Hlavní výzvou je kvalitní vzdělávání v oblastech, které „hýbou světem“ a jsou v oborovém rámci školy. Pokládám za naprosto nutnou aktualizaci forem i obsahu vzdělávání, abychom byli atraktivní pro uchazeče o studium a naši absolventi se úspěšně uplatňovali v prestižních a dobře placených povoláních.

Neméně důležitou výzvou je rozvoj výzkumu podpořený špičkovými projekty s hodnotnými výstupy, ať již jde o základní poznání, aplikovatelné poznatky či transfer technologií a znalostí. Budme široce rozkročení od fundamentálního výzkumu (s podporou projektů typu ERC) po špičkové průmyslové inovace, kde pečlivě chraňme naše duševní vlastnictví a unikátní know-how tak, aby přineslo škole maximální možný užitek. Srovnávejme se mezinárodně, nespokojme se s postavením v „českém rybníku“. Nechejme si otevírat oči i pomocí členů IAB (mezinárodního poradního sboru).

Výzvou je zapojení do mezinárodních sítí univerzit a posílení mezinárodní prestiže školy. Zapojení do mezinárodních sítí je příležitostí pro studenty včetně doktorandů, zlepšuje podmínky pro kariéru post-doků a mělo by být i podnětem pro zvýšení počtu hostujících profesorů, a naopak výjezdů našich profesorů. Výzvou je tedy internacionalizace školy v období post-covidovém.

Nemalou – ale pevně věřím, že splnitelnou – výzvou je otevřená personální politika omezující nezdravý „inbreeding“ a umožňující vše výše uvedené. Bez vnějších podnětů nelze školu patřičně rozvinout.

Co nového jste se během čtyř let ve vrcholné funkci naučil?

Naučil jsem se jistě vnitřní trpělivosti i tomu, že někdy je třeba „sehrát cholerické scénky“ a bouchnout do stolu (nebo dveří), což zas nebylo tak těžké, neb do flegmatika mám hodně daleko. Nicméně i po 4 letech jsem přesvědčen, že „divadlo“ nemá ten efekt jako férovost, upřímnost a přímost.

A co nového jste se o sobě dozvěděl? Změnilo vás nějak rektorské období?

Rektorské období mne jistě poznamenalo na mém fyzickém zdravotním stavu, těch stresů a nevhodné životosprávy nebylo přeci jen málo. Fyzická kondice se trochu zhoršila, ale prohloubilo se mé prožívání vzácných chvílí odpočinku a relaxace. Dozvěděl jsem se o sobě leccos, všelijaké „drby“ se mi donesly (s dvěma píky – před čtyřmi lety po vyhraných volbách a nyní znovu po prohraných volbách). Nemyslím si, že by mne to období nějak významně poznamenalo ve smyslu duševním či duchovním. Ve své podstatě jsem spíš stále stejný. Snad jen můj velmi střídavý vztah k alkoholu se stal ještě strážlivějším, byť úplným abstinentem stále nejsem. Míra mého idealismu možná trochu

klesla, i když jsem stále přesvědčen, že „nakonec to dobře dopadne“, a i když to dobře nevypadá, tak ještě není konec.

Účastí v říjnových volbách jste dal najevo, že byste v pozici rektora rád pokračoval, leč akademický senát vybral jiného kandidáta. Už jste neúspěch vstřebal? A jaký je váš recept na přijetí neúspěchu?

Neúspěch je, ať se nám to líbí nebo nelíbí, součástí života každého z nás. Někdo je možná více skrývá, ale nevěřím, že je člověk (aspoň od jistého věku), který by během života nezažil neúspěch. Málo dětí trénujeme na neúspěchy a na umění se s nimi vyrovnat, ba ještě lépe je brát jako příležitost k růstu. Bezprostředně neúspěch bolí, ale jde o to, zda bolest bereme jako signál k léčbě či zda si v té bolesti začneme libovat. Nemyslím si, že je špatně dát bolesti určitý průchod, vlastně to může být začátek potřebné následné terapie. Je dobré mít někoho v blízkosti, kdo vás povzbudí, kdo vám připomene „hlavu vzhůru“. Nakonec si dovolím citát Winstona Churchilla „Úspěch je chůze od neúspěchu k neúspěchu bez ztráty nadšení.“ a Johna F. Kennedyho „Ti, kteří se odváží neúspěchu, mohou dosáhnout velkých věcí.“

Z rozhovoru s nastávajícím rektorem pro SPIN vím, že Vám nabídl pozici prorektora pro zahraniční vztahy, již jste už v před-rektorském období vykonával. Přijmete?

Přijmu. A k tomu zase jeden citát „Budoucnost je plna výzev a nadějí.“ (Nathaniel Hawthorne)

A co působení ve vědecké a pedagogické činnosti? Vráťte se na Ústav fyzikální chemie? Budete mít ještě vědecké ambice?

Otázkou je, co se skrývá pod pojmem ambice. S prominutím „kecat“ do vědy svým mladším kolegům jsem nikdy nepřestal a jsem rád, že jsem trochou znalostí a zkušeností přispěl k pár publikacím i během posledních 4 let a dovedl několik doktorandek a doktorandů k obhajobám disertací. Rád budu pomáhat i nadále. Úplně odborně „zblbnout“ nechci, i když vím, že moji bývalí studenti a studentky mne již dávno svým výkonem předčí. Kontakt se studenty mne baví a naplňuje, takže mám zájem nadále učit a snad i některé věci měnit z pozice garanta jednoho magisterského a jednoho doktorského programu. Snad není příliš pyšnou ambicí být užitečný ústavu 403, fakultě i škole.

Je něco, co byste chtěl vzkázat studentům a zaměstnancům?

Znovu se vrátím k heslu „Hlavy vzhůru, ne ruce“. Hledejme cesty, jak se posouvat kupředu, nevzdávejme se kvůli únavným (stále se opakujícím) prkotinám, zkusme neházet druhým klacky pod nohy a mějme úsměv pro každý den. Jsme lidi, máme svoje chyby, ale s dobrou myslí a vstřícností k druhým dokážeme úžasné věci, chcete-li i zázraky. Mějme ideály, ke kterým se vztahujeme, ale budme realisti. S nohama na zemi můžeme mít hlavy v oblacích, když budeme stát vzpřímeně. Záleží na každém z nás, jak bude vypadat budoucnost (nejen naší školy).

A protože jsme v závěru doby adventní a s oblibou používám pár slov na konci latinsky, tak si to neodpustím ani teď. „Gloria in excelsis Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis.“

<https://www.vscht.cz/popularizace/rozhovory/hledejme-cesty-jak-se-posouvat-kupředu-a-nevzdavejme-se>